

Sportfiskarnas synpunkter gällande ansökan om tillstånd för odling av lax i havet väster om Ustö och nordväst om Balgö utanför Bua, Varbergs kommun. Diarienummer 621-8981-18.

Bakgrund

Bo Wollter, Maritima Odlingståget i Bua, har inkommit med en ansökan om tillstånd för odling av lax i havsbaserade odlingssystem. Odlingarna är tänkta att placeras i två rektangulära områden utanför Bua, ett strax väster om Ustö söder om Kungsbackafjorden (ca 1000 m x 2600 m) samt ett i området nordväst om Balgö norr om Klåback (1300 m x 2200 m). Enligt sjökortet är djupet på det norra området utanför Ustö ca 28–29 m och vid det södra området nordväst om Balgö 15–22 m, båda med sandig botten.

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund (Sportfiskarna) har tagit del av underlaget och önskar lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

- Laxodling i öppna kassar på föreslagna platser riskerar utgöra en stor risk för den närliggande Rolfsåns genetiskt unika laxstam.
- Laxodling i öppna kassar på föreslagna platser riskerar utgöra en stor risk som spridare av havslus/laxlus och sjukdomar till de kringliggande lax- och öringbestånden.
- Sportfiskarna har inte uppfattat att något samråd ska ha skett eller att en kungörelse ska ha publicerats.
- Sportfiskarna saknar en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt miljöbalken 6 kap. 35 §. Utan MKB går det inte att göra en helhetsbedömning av den tilltänkta verksamheten.
- Sökanden har inte visat att den tilltänkta verksamheten uppfyller kraven för bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 § miljöbalken.
- Sökanden har inte visat att vald plats är lämplig med hänsyn till ändamålet med verksamheten. Kravet på val av plats enligt 2 kap. 6 § miljöbalken samt kravet på kunskap enligt 2 kap. 2 § miljöbalken kan därmed inte anses vara uppfyllt.

Sportfiskarna anser sammanfattningsvis att ansökan har så anmärkningsvärt stora brister att den ska avvisas. Skäl för avvisning föreligger också om samråd inte har föregått ansökan.

Motivering

Hot mot vildlax och andra miljöproblem kopplat till öppna fiskodlingar

Havsytorna alldeles kring det i ansökan utpekade området nyttjas frekvent för rekreation och är mycket populärt bland fritidsfiskare där bland annat havsöring, makrill, krabba och hummer är målarter. Sportfiskarnas största oro för denna typ av verksamhet är dock kopplad till de dokumenterade hot mot vildlaxbestånden som fiskodlingsverksamhet i öppna kassar vanligtvis innebär.

Rymningar är frekvent förekommande vid denna typ av verksamhet, något som kan innebära genetisk kontaminering av lokala laxbestånd om den odlade laxen blandar sig i leken under senhösten. Även påverkan på befintlig vildlaxlek samt en födokonkurrens kan uppstå. För den genetiskt unika laxstammen i närliggande Rolfsån hade detta varit ödesdigert. Även exempelvis Ätran och Suseån några mil söderut samt Sävån några mil norrut har genuina laxstammar.

En stor problematik är kopplad till förekomsten av havslus/laxlus, som likt laxen odlas upp till stora tätheter. Danska Miljø- og Fødevarerudvalget konstaterade i en riskanalys 2017 att Kattegatt kan vara ett riskområde för havslus/laxlus vid fiskodling till havs. I Norge är problemen med lus ett mycket omdebatterat och väldokumenterat problem. Lusen sprids till närliggande vilda laxfiskbestånd och har haft en dokumenterat negativ inverkan på både vildlax och havsöring i flera länder, men också på laxen inom odlingen. En annan stor oro är kopplad till spridning av andra sjukdomar och parasiter, samt eventuell användning av medicinering/antibiotika samt kemikalier som väteperoxid kopplat till detta.

Sportfiskarna menar sammantaget att odling av laxfisk lämpar sig synnerligen illa i öppna kassar till havs.

Tillståndsprocessen

Ansökan om tillstånd till fiskodling ska föregås av samråd. Sportfiskarna uppfattar att samråd med berörda myndigheter och organisationer inte har skett, det är i varje fall inte redogjort för något samråd i ansökan.

En ansökan om tillstånd till fiskodling ska innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. Enligt 6 kap. 35 § miljöbalken ska en sådan innehålla:

1. uppgifter om verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, utformning, omfattning och andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöbedömningen,
2. uppgifter om alternativa lösningar för verksamheten eller åtgärden,

3. uppgifter om rådande miljöförhållanden innan verksamheten påbörjas eller åtgärden vidtas och hur de förhållandena förväntas utveckla sig om verksamheten eller åtgärden inte påbörjas eller vidtas,
  4. en identifiering, beskrivning och bedömning av de miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser,
  5. uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa de negativa miljöeffekterna,
  6. uppgifter om de åtgärder som planeras för att undvika att verksamheten eller åtgärden bidrar till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. inte följs, om sådana uppgifter är relevanta med hänsyn till verksamhetens art och omfattning,
  7. en icke-teknisk sammanfattning av 1–6, och
  8. en redogörelse för de samråd som har skett och vad som kommit fram i samråden.
- Lag (2017:955).

Det får anses anmärkningsvärt att ansökan inte innehåller en MKB. I princip saknas samtliga åtta punkter ovan i ansökan, endast punkt ett har beskrivits i viss mån men ytterst bristfälligt.

Allmänna hänsynsreglerna

Bästa möjliga teknik:

Sportfiskarna kan inte se att sökanden har visat att verksamheten kan anses utgöra bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Mark- och miljööverdomstolen har i flera domar slagit fast att det kan ifrågasättas att fiskodling i öppna kassar som inte ger möjlighet till någon uppsamling eller rening av foderrester och fekalier, utgör bästa möjliga teknik.¹

I en jämförelse med landbaserade och/eller recirkulerande odlingar så är fördelarna med dessa bland annat att miljöbelastningen är avsevärt lägre, spridning av parasiter och sjukdomar till vildfisk minimeras och risken för rymningar elimineras.

Sportfiskarna har också svårt att förstå kopplingen mellan begreppen odlingsenhet/modul/odlingsram/odlingståg/vagn/lok i ansökan, sannolikt då olika benämningar används på olika platser i ansökan, vilket gör den rörig. Att inte redovisa verksamhetens tekniska förutsättningar bättre, exempelvis genom ritningar, gör ansökan mycket svår att behandla.

Val av plats:

Vidare måste det anses vara en mycket stor risk att placera en storskalig laxodling i ett så vindutsatt läge som på Hallands utsatta kuststräckor. Uppgiften vi fått om att odlingen

---

¹ <http://www.markochmiljooverdomstolen.se/Nyheter--pressmeddelanden/Fiskodling-i-oppna-kassar-ar-inte-tillatlig/>

mekaniskt kan nedsänkas vid storm är inte en tillräcklig skyddsåtgärd i ett så grunt havsområde som Kattegatt, där påverkan från stormar fortplantas tiotals meter ner från vattenytan.

Det får anses som anmärkningsvärt att ansökan tycks sprungen ur ett avslag på en musselodling. Att den sökande verkar se en laxodling som en komplettering till tidigare musselodlingsansökan kan möjligtvis förklara varför samråd inte genomförts, men det är mycket förvånande att den sökande inte verkar särskilja graden av påverkan mellan de två helt olika typerna av odling. Kravet på val av plats enligt 2 kap. 6 § miljöbalken samt kravet på kunskap enligt 2 kap. 2 § miljöbalken kan därmed inte anses vara uppfyllt.

Övergödning och vattendirektivets icke-försämringsprincip

Dokumentation från vattenmyndigheterna visar att fiskodlingar står för stora utsläpp av fosfor och kväve. Kattegatts grunda kustvatten är påverkat av övergödning, vilket tillsammans med ett mångårigt historiskt överfiske anses vara de huvudsakliga anledningarna till Kattegatts nuvarande problembild med svaga fiskbestånd.

Enligt 5 kap. 4 § miljöbalken får en myndighet eller en kommun inte tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljö kvalitetsnorm. Enligt miljöbalkens princip om den omvända bevisbördan ligger det på verksamhetsutövaren att bevisa att ytterligare belastning av näringsämnen i aktuella vattenförekomster inte kommer bryta mot de förpliktelser som framgår av balkens bestämmelser.

Inre delen av naturreservatet Kungsbackafjorden, som genom de förhärskande nordgående strömmarna och pålandsvindarna blir närmsta recipient av en miljöfarlig verksamhet just söder om Kungsbackafjorden, är enligt VISS klassad med måttlig status avseende näringsämnen. Grunda havsvikar är avgörande för kustens produktionsförmåga och är viktiga lek- och uppväxtplatser för såväl fisk som många olika typer av bottenlevande djur. Kungsbackafjorden är dessutom ett fågelområde av internationell klass med över 240 rapporterade arter.

Den beskrivna verksamheten kan komma att försämra vattenkvaliteten på ett avgörande sätt och därmed kraftigt försvåra möjligheterna att uppnå gällande miljö kvalitetsnormer för inre Kungsbackafjorden och omgivande vattenförekomster. Som ett exempel sammanfaller vanligtvis den maximala tillförseln av mat/näringsämnen till laxodlingarna med den period

då alg tillväxten är som störst. Hur stor påverkan skulle bli är dock svår att avgöra, eftersom sökanden inte redovisar utsläpp av näringsämnen i sin ansökan.

Inverkan på det kustnära yrkesfisket

Sportfiskarna har också uppfattat att det lokala kustnära yrkesfisket, i huvudsak organiserat av Havs- och Kustfiskarnas producentorganisation (HKPO), ställer sig negativt till den tilltänkta verksamheten. Det finns en oro för påverkan på det fiske innanför trålgränsen som utgörs av främst burfiske efter havskräfta, krabba och hummer. Detta skaldjursfiske bedrivs hållbart med skonsamma redskap och är en mycket viktig inkomstkälla för yrkesfisket sedan torsken försvann. En omfattande fiskodlingsverksamhet riskerar att stoppa utvecklingsmöjligheterna för det småskaliga yrkesfisket i området. Sportfiskarna vill ställa sig bakom denna oro från yrkesfisket.

Övriga synpunkter

Sportfiskarna ställer sig också undrande till kommentaren där sökanden "hemställer om en skyndsam handläggning" med hänvisning till basfakta och att en tjänsteman på länsstyrelsen i Hallands län, så som Sportfiskarna uppfattar det, ska ha bistått med "gedigna underlag" till ansökan. Oavsett vilken eventuell inblandning länsstyrelsen haft i ansökningsförfarandet så hänvisas det till underlag som inte bifogas i ansökan, i den mån vi ids kalla det hela för en ansökan.

Från förbundets sida vill vi slutligen hänvisa till de skrivelser som inkommit till oss från sex av våra lokala medlemsföreningar. Dessa sex skrivelser har via mail bifogats som bilagor till detta yttrande vid inskicket till länsstyrelsen i Hallands län.

För Sportfiskarna,

Sten Frohm, generalsekreterare
Markus Lundgren, chef region Väst
Per Ingvarsson, ordförande Sportfiskarna Halland